

Ekonomski bilten: Svezak 5, broj 1

Sadržaj

1. [Konsultativna proširena radna skupina EU-BH](#)
2. [Sektor bankarstva](#)
3. [Telekomunikacije](#)
4. [Sektor energetike](#)
5. [Najnovija događanja iz Republike Srpske](#)
6. [Privatizacija](#)
7. [Najnovije informacije o penzijama](#)
8. [Poreska politika i poreska uprava](#)
9. [Proračuni](#)
10. [Transport](#)
11. [Poljoprivreda](#)
12. [Najnovije informacije o Paktu stabilnosti](#)
13. [Ekonomski pokazatelji u BiH](#)

1. Konsultativna proširena radna skupina EU-BH

Napredak učinjen vezano za ekonomske segmente mape puta evidentiran na plenarnom sastanku Konsultativne proširene radne skupine (CTF) iz marta 2002 godine.

19 ožujka 2002 godine u Sarajevu, održana je deseta plenarna sjednica Konsultativne proširene radne skupine. U središtu pažnje na ovoj sjednici u velikoj mjeri bio je napredak u ispunjavanju smjernica EU, u svjetlu činjenice da ukoliko ti uvjeti budu ispunjeni EK može krenuti u naredni korak u procesu stabilizacije i pridruživanja (SAP), naime sa studijom o provodljivosti vezanoj za pregovore oko Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. (SAA) SAP predstavlja temeljni okvir obveza EU da na kraju uključi sve zemlje Jugoistočne Evrope u Evropsku Uniju kada se za to steknu uvjeti. Daje i smjernice kako će se taj process provoditi. EK je na sastanku Konsultativne proširene radne skupine

podsjetila da mapa puta predstavlja minimum uvjeta koje ne treba posmatrati kao " konačne ciljeve " već kao značajnu početnu poziciju na putu ka značajnim reformama i Evropskim integracijama.

Evidentiran je značajan napredak u ekonomskom domenu, gdje je sada parlamentarna procedura okončana vezano za većinu pravnih/privredno pravnih zakonskih uvjeta. Napredak je evidentiran i u "otklanjanju prepreka za unutrašnju trgovinu " te jačanje " jedinstvenog ekonomskog prostora na putu približavanja standardima EU. Financiranje državnih institucija je i dalje teško pitanje ako se u obzir uzme odsustvo redovnog, predvidljivog financiranja. Cjelokupan napredak u ekonomskom području bi uskoro trebalo da bude zadovoljavajući da bi opravdao SAP i Studiju o provodljivosti-ukoliko napredak u drugim područjima poput povratka izbjeglica, razvoja medija i ljudskih prava također bude ostvaren. Ako bude tako, naredni sastanak CTF-a bi mogao biti održan krajem lipnja, s tim što bi uskoro nakon toga uslijedili i izgledi Studije o provodljivosti. Također je predviđena i mogućnost da Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju- koji će uslijediti nakon već postignutih s Bivšom jugoslavenskom republikom Makedonijom i Hrvatskom- bude sklopljen u toku 2003 godine ako političari Bosne i Hercegovine pokažu odlučnost u prihvatanju obveza i vodeće uloge.

2. Bankarstvo i financije

Centralna banka bilježi pozitivne ocjene u razvoju sektora bankarstva i financija

Prema nedavno objavljenom godišnjem izvješću Centralne banke, sektori bankarstva i financija i dalje jačaju tokom 2001 godine, uz podršku stabilne KM i niske inflatorne stope. U protekla tri mjeseca količina KM u opticaju dramatično je porasla – 104 %, prateći porast novčanih pologa građana u komercijalnim bankama. Ovo je naročito značajno u kontekstu

Bosne i Hercegovine pošto jasno demonstrira porast povjerenja štediša u sigurnost bankarskog sustava.

Konverzija većine valuta zemalja EU u Euro 1-og siječnja dovela je do porasta rezervi Centralne banke po osnovu zamjene stranih valuta u periodu prije isteka prethodne godine za 164%- 2,697 miliona KM što predstavlja oko poet mjeseci pokrivenosti uvoza. Financijski izvještaj CBBH je naravno također ojačan u toku godine, a na kraju godine "slobodne rezerve po osnovu zamjene stranih valuta ", tj one koje prelaze razinu potrebnu za pokriće svih dugovanja u KM) porasle su za 48 miliona na 75 miliona.

Najznačajniji korak u tranziciji ka modernoj tržišnoj privredi ostvaren je uvođenjem novog sustava za bezgotovinsko plaćanje, čime se u veklikoj mjeri zamjenjuju nekadašnje funkcije zavoda za platni promet. Ovom reformom Bosna je dobila system za bezgotovinsko plaćanje sličan onima koji se koriste u većini evropskih zemalja. Nakon iskustva od jedne godine dana, rezultati novoga sustava predstavljaju naročiti uspjeh, kao rezultat prelaska na ovaj system bez poteškoća, efikasnog upravljanja i bliske saradnje sa komercijalnim bankama, pri čemu je vodeću ulogu igrala CBBH. U količinskom smislu, u toku 2001 godine obavljeno je skoro 12 miliona transakcija u vrijednosti od 16.8 milijardi KM. Iako je većina transakcija obavljena putem naloga za gotovinsko i drugo plaćanje, počinju da se pojavljuju i drugi oblici plaćanja poput kreditnih kartica i elektronskog bankarskog postupka, a dopriniće modernizaciji sektora i njegovoj usklađenosti sa evropskim standardima. Područje bankarske djelatnosti u kome još treba učiniti napredak jeste područje kreditiranja na komercijalnoj osnovi. Ovo područje još uvijek karakterišu visoke kamatne stope – iako su sada već ui blagom opadanju, nedostatak svježeg kapitala za širenje biznisa još uvijek usporava ekonomski razvoj, naročito u sektoru malih i srednjih poduzeća. Urok tome je u velikoj mjeri neizgrađenost kreditne kulture i nepotpun pravni okvir za naplatu duga, banke se još

uvijek ne osjećaju sigurno kada je u pitanju posuđivanje sredstava u širim razmjerima. U toku su intenzivne aktivnosti uz tehničku pomoć međunarodne zajednice na uklanjanju nedostataka putem novih statuta i institucionalnih aranžmana.

3.Telekomunikacije:Usvajanje nove politike

Opet je napredak u procesu prstrukturisanja sektora telekomunikacija u porastu – Vijeće ministara je 28-og marta usvojilo politiku telekomunikacija. Među radnjama definisanim u aneksu sada se pojavljuje i novi pravni okvir i pitanje treće dozvole za rad u mobilnoj telefoniji, a odluke o tome Vijeće ministara treba da donese do kraja aprila. Što se tiče privatizacije politikom se predviđa postojanje savjetodavne skupine koju treba da osnuju entitetske vlase krajem aprila da bi se pripremile potrebne političke odluke. Nekoliko narednih sedmica biće od presudnog značaja za dalje prestruktuirisanje sektora a Vijeću ministara i entitetskim vladama pružiće izvanrednu priliku da iskažu svoje sposobnosti u bavljenju ovim pitanjima.

Na osnovu nove politike Regulatorna agencija za komunikacije (CRA) dodijelila bi određeni broj dozvola mrežnim operatorima i opšta ovlaštenja za davanje usluga interneta 11 aprila. U doba nastanka ovoga zapisa, dozvole za rad operatora u fiksnoj telefoniji nalaze se u završnoj fazi, a očekuje se da će ih CRA dodijeliti –radi se o tri operatora – u drugom kvartalu 2002 godine. Dodjelom dozvola operatorima CRA će ispuniti temeljni preduvjet za buduću privatizaciju, a istovremeno, garantovati uvođenje konkurencije u sector fiksne telefonije.

4.Sektor energetike

Organi vlasti Bosne i Hercegovine su nedavno učinile jedan značajan korak u pravcu stvaranja jedinstvenog tržišta električne energije u zemlji. Parlament je usvojio Zakon o prenosu električne energije, regulatoru i operatoru sustava 21 marta, što predstavlja pravni osnov za osnivanje institucionalne structure na državnoj razini: (i) državne

regulatorne komisije za prenos električne energije, (ii) Nezavisnog operatora sustava i (iii) poduzeća za prenos električne energije. Sada je u nadležnosti entitetskih parlamenata imenovanje tri člana regulatorne komisije, u najkraćem roku, da bi ih konačno potvrdila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

5. Ekonomska reforma u Republici Srpskoj: Šta se desilo početkom 2002 godine ?

a) Najznačajniji rezultati iz područja zakonskih akata

Vlada Republike Srpske i dalje ulaže napore oko zakonodavstva, što se dešava istom dinamikom kao i u prethodnoj godini. Početkom 2002 godine donešeni su naredni značajni zakonski akti iz područja privrednog prava:

- Zakon o stranim ulaganjima
- Zakon o koncesijama
- Zakon o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti

Zakon o stranim ulaganjima i Zakon o koncesijama su u potpunosti usklađeni sa zakonima na državnoj razini i obezbjeđuju pravni osnov za infrastrukturne projekte koje se trenutno vode pregovori vezani za direktna strana ulaganja.

Poreska reforma koja se odnosi na porez na dohodak građana i dobit poduzeća iz 2001 godine ostvaruje se kroz poboljšanu naplatu poreza i provođenje mjera prinudne naplate koje provodi Poreska uprava Republike Srpske. Sve ovo zajedno sa funkcionisanjem novog trezorskog sustava doprinijelo je znatno boljim rezultatima kada se uporede prihodi u periodu Januar-April 2002 sa istim periodom prethodne godine.

Zakon o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti obezbjeđuje potrebne tehničke propise za uspostavljanje privrednih djelatnosti zanatlija i preduzetnika.

U februaru 2002 godine Vlada Republike Srpske, uz tehničku pomoć konsultanata agencije Svjetske banke za oblast stranih ulaganja, usvojila je akcioni plan za uklanjanje administrativnih prepreka za strana ulaganja (uključujući pojednostavljenu situaciju u području tržišne inspekcije).

b) U posljednje vrijeme privreda je u centru interesovanja Narodne skupštine Republike Srpske

Reformske mjere koje je poduzela Vlada Republike Srpske rezultirale su određenim napretkom, ali još uvijek nije u potpunosti postignut željenu razinu privrednog oporavka, djelimično zbog vremenskog razmaka između donošenja mjera i njihovih efekata. Da bi se pozabavila privrednom situacijom, Vlada Republike Srpske sačinila je izvještaj sa analizom rezultata u privredi Republike Srpske u 2001 godini, sa prijedlogom mjera koje treba poduzeti.

c) Statistika

Fizički obim industrijske proizvodnje Republike Srpske u 2001 godini opao je 13% u poređenju sa 200 godinom. [\[1\]](#)

Tabela 1

Indeksi fizičkog obima industrijske proizvodnje u 2001 godini
po sektorima

2000=100

Ukupno	Energija	Polu-proizvodi osim energije	Kapitalna dobra	Trajni proizvodi za široku potrošnju	Netrajni proizvodi za široku potrošnju
87	97	71	88	136	88

Međutim, pošto je ovaj indikator nepotpun i ne pokriva čitav sector (tj. Obradiva zemlja je u iznosu od 95% u vlasništvu privatnih lica, dok je samo u iznosu od 5% u državnom vlasništvu- pošto Zavod za statistiku Republike Srpske daje

podatke samo za poljoprivredna dobra u državnom vlasništvu). Pokazatelji su značajniji od komunističkog tretiranja fizičkog obima industrijske proizvodnje predstavljaju ukupan promet u sektoru odnosno poređenje između dobiti/gubitka pomoću čega se vrši procjena uspješnosti poduzeća. Ukupni gubici industrijskog sektora u Republici Srpskoj u 2002 godini bili su 9% niži nego u 2000 godini.[\[2\]](#) Otuda, iako je više poslovno orijentisanih aktivnosti, ukupna situacija vezana za gubitke ukazuje da industriji Republike Srpske predstoji dug put do uspjeha.[\[3\]](#)

Reagujući na izvještaj o privrednoj situaciji Narodna skupština Republike Srpske usvojila je niz zaključaka da bi ojačala pozitivne trendove poduzimanjem radnji kao što su :

- Ubrzana primjena Zakona o koncesijama (u ko-ordinaciji sa Federacijom kada je to od koristi)
- Ubrzanje privatizacije
- Brzo usvajanje i primjena zakonodavstva o bankrotu i likvidaciji koje se trenutno nalazi u fazi izrade;
- Usvajanje akcionog plana vezanig za podršku malim i srednjim poduzećima
- Subvencije za sector poljoprivrede itd.

6. Privatizacija

Uopšte

Kao što mnogi čitaoci ovoga biltena već i znaju, Međunarodna savjetodavna skupina za privatizaciju (IAGP) osnovana je kao više nadzorno tijelo u procesu privatizacije poduzeća od strateškog značaja u oba Entitet. Stalni članovi ovoga tijela su vodeće imeđunarodne agencije uključene u process privatizacije tj : DFID, EBRD, EU, GTZ, IMF, OHR, USAID, WB. Do nedavno, USAID je predsjedavao ovom skupinom kao prva organizacija direktno uključena u ovaj process od samog početka. Stručnjaci iz USAID-a, su međutim, krajem 2001 godine završili sa radom na svom projektu i sada ovom skupinom

predsjedavaju EU i WB, donator(i) koji su u financijskom smislu u značajnoj mjeri uključeni u predstojeću privatizaciju.

Federacija Bosne i Hercegovine

Prodaja malih poduzeća se nastavlja ustaljenom dinamikom i 208 poduzeća je do sada već u potpunosti privatizovano (65% od 322 ponuđena). Ovo je daleko najuspješnija kategorija u procsu privatizacije. Također se radi i o kategoriji u kojoj se očekuje nadprosječna ekspanzija nakon privatizacije – ponajprije kada se radi o zapošljavanju.

U segmentu velikih poduzeća, samo je 175 poduzeća u potpunosti prodato (17% od 1034 već ponuđenih na prodaju ili čija ponuda predstoji)Cilj da se ostvari prodajna stopa od 60% krajem 2002 godine se sada ne čini dostižnim, tim prije što je Federalna agencija za privatizaciju nedavno najavila da će početak trećeg kruga javne ponude dionica za vlasnike certfikata biti odgođen za ssredinu mjeseca jula. Razlog koji za ovo navodi Agencija jeste da ne postoji dovoljan broj poduzeća spremnih za ponudu te da kantonalne agencije kasne sa svojim utvrđenim rokovima vezanim za pripremu početnih bilanci i odgovarajuće dokumentacije potrebne za prodaju, te promidžbeni materijal.

Spora prodaja strateških poduzeća stalna je preokupacija, naročito u posljednjih šest mjeseci, kako za lokalne vlade tako i za međunarodnu zajednicu. Unatoč stručnoj podršci donatorskih organizacija samo devet poduzeća od ukupno 56 (16%) je do sada prodato. U stvari, uzimajući u obzir već preuređeni spisak na kome je broj poduzeća od 86 na 56 poduzeća- za 30 poduzeća nisu nađeni donatori, te su ta poduzeća vraćena u punu nadležnost Federalne agencije za privatizaciju. Razlozi ovih razočaravajućih rezultata prodaje su, između ostalog, : a) BH kao zemlja nije dovoljno privlačna za ulaganje; b) politička nesigurnost je još uvijek visoka (izborna godina); c) komparativne prednosti niske cijene na

tržištu radne snage gube na značaju s obzirom na preveliki broj uposlenih u poduzećima d) zastarjele tehnologije, nemaštovit proizvodni asortiman te gubitak stalnih kupaca e) potreba za velikim ulaganjima glede podizanja razine postojećih proizvodnih kapaciteta.

Republika Srpska

Prodaja malih poduzeća u Republici Srpskoj nije bila tako dinamična kao u Federaciji Bosne i Hercegovine tako da je privatizirano samo 115 poduzeća (42% od 276 ponuđenih) Međutim, dinamika prodaje je u porastu a očekuje se da će brojka od oko 60% biti postignuta do kraja godine.

U kategoriji velikih poduzeća, procjena postignutih rezultata je nešto teža nego u Federaciji. S tehničke strane gledano , kupovina dionica putem vaučera dostigla je razinu od 55% u Republici Srpskoj te bi se svih 648 poduzeća iz ove kategorije moglo smatrati uspješno prodatim pošto je javna ponuda dionica za vaučere završena. Međutim, međunarodna zajednica neko poduzeća smatra u potpunosti privatizovanim samo onda kada udio kapitala kupljen gotovinom ili starom deviznom štednjom (30%) također bude prodat (preostalih 15% kapitala rezervirano je za penzioni i restitucijski fond. Prema tim kriterijima, samo je 106 (16% od 648) poduzeća u potpunosti prodato. Cilj od 50% do kraja godine bit će teško ostvariti.

Glede strateških poduzeća napredak je jednako spor i razočaravajući kao i u Federaciji Bosne i Hercegovine. Samo su četiri poduzeća prodana, po pitanju dva vrše se pregovori koji se bliže kraju (8% od 52 – sa nekadašnje g spiska Međunarodne savjetodavne skupine za privatizaciju. Razlozi su slični onima prethodno istaknutim kada se govorilo o Federaciji Bosne i Hercegovine.

Još jedan razlog za spore rezultate privatizacije u Republici Srpskoj jest nedovoljna podrška organa vlasti Direkciji za privatizacij (nedostatak odgovarajućeg financiranja, mali

radni prostor, malo stvarne stručnosti vezane za privatizaciju). Ovo je već pokrenuto na vladi i ovim će se pitanjem baviti uz podršku EU.

Inicijativa koja potiče od Vlade Republike Srpske a odnosi se na otpis određenih vladinih potraživanja koja opterećuju početne bilance poduzeća (koja su već privatizovana ili koja su tek u prodaji) na određeni način zabrinjava međunarodnu zajednicu. Iznos za otpis je doista ogroman (396 miliona KM) i može se samtrati isuviše velikodušnim, ako se u obzir uzmu trenutačne finansijske prilike i mogućnosti Republike Srpske. S druge strane, to bi bez sumnje ojačalo process privatizacije kao dobrodošao poticaj u veoma delikatnoj fazi koja nastupa nakon privatizacije. U tijeku je rasprava o ovoj temi i OHR je dao određene preporuke vezano za izmjene i dopune nacrtu zakona iz ove oblasti.

7. Socijalni sektor

Agencija za zapošljavanje Bosne i Hercegovine

Pošto se pokazala potreba za bavljenjem određenim pitanjima vezanim za zapošljavanje na državnoj razini, porastao je i razina spremnosti u Entitetima da počnu raditi na osnivanju nove Agencije za zapošljavanje Bosne i Hercegovine. Ovaj process pokrenulo je Ministarstvo za civilna pitanja i komunikacije krajem 2001 godine.

Pod pokroviteljstvom istog ministarstva osnovana je radna skupina koja se sastoji od najboljih stručnjaka i najviših zvaničnika iz oblasti upošljavanja kao i stručnjaka iz oblasti rada i radnih odnosa iz OHR-a.

Kao rezultat sastanaka ove radne skupine nastao je Nacrt zakona o osnivanju Agencije za zapošljavanje Bosne i Hercegovine – jednoglasno prihvaćen od svih članova radne skupine, i pozitivno ocijenjen od strane Svjetske banke i OHR-a. Vijeće ministara usvojilo je Nacrt zakona i uputilo ga u dalju proceduru Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Ova nova Agencija za zapošljavanje Bosne i Hercegovine obavljat će nekoliko značajnih funkcija. Cilj osnivanja ove agencije nije da zamijeni do sada postojeće institucije koje se bave zapošljavanjem u Entitetima; njihove nadležnosti će i dalje ostati nepromijenjene. Nova agencija će biti nadležna za izdavanje dozvola pomoću kojih će radnici iz Bosne i Hercegovine biti u mogućnosti da budu poslani na rad na projektima u inostranstvu, a bavit će se i bilateralnim i multilateralnim sporazumima vezanim za rad i zapošljavanje, vršiće koordinaciju rada entitetskih zavoda za zapošljavanje i prikupljati statističke podatke o zapošljavanju na državnoj razini.

Međuentitetski sporazum o zdravstvenom osiguranju

U prosincu 2001 godine zvaničnici iz oblasti zdravstva iz oba Entiteta i Distrikta Brčko potpisali su sporazum kojim se obezbjeđuje zdravstveno osiguranje povratnicima penzionerima koji se iz jednog Entiteta sele u drugi.

Neki problemi i kašnjenja vezano za provedbu sporazuma su prevaziđeni. Iako je sporazum potpisan u prosincu prošle godine, provedba je počela tek u travnju prvenstveno zbog nedostatka volje Zavoda za penzijsko invalidsko osiguranje Republike Srpske da izda potvrde penzionerima povratnicima iz Republike Srpske u Federaciju nakon čega bi se pravo na ostvarivanje zdravstvenog osiguranja u Federaciji moglo utvrditi i ostvariti. Bilo je potrebno uvjeriti Zavod za penzijsko invalidsko osiguranje Republike Srpske da neće imati finansijskih obveza u smislu plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje Federaciji prije početka provedbe sporazuma. Provedba sporazuma je sada krenula i penzioneri povratnici više ne bi trebali da trpe posljedice vezano za neriješeno pitanje zdravstvenog osiguranja u mjestu povratka.

8. Pitanja vezana za poreze

Aktivnosti Poreske uprave Republike Srpske

Od postavljenja na funkciju direktora Poreske uprave Republike Srpske u prosincu 2001 Milica Bisić je vršila imenovanja na više rukovodne položaje u Poreskoj upravi Republike Srpske. Također je bila aktivna oko naplate dugovanja po osnovu poreza neizmirenih prema proračunu Republike Srpske u svojim nastojanjima ostvarila značajan publicitet.

Mehanizam o pripadnosti prihoda po osnovu akciza i usklađivanje poreza na promet

U tijeku prvog kvartala 2002 godine značajan napredak postignut je po pitanju oba ova cilja. Održan je čitav niz sastanaka tijekom mjeseca ožujka 2002 godine. (Doboj. Brčko, Banjaluka) pod pokroviteljstvom MMF-a (vodeća uloga u području poreza na promet) i Svjetske banke (vodeća uloga za područje akciza – Uvjetovanost PFSAC II- 3 tranša) kojima su prisustvovali zvaničnici iz sektora financija iz Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Distrikta Brčko. U velikoj mjeri, stopa poreza na promet roba i usluga je usaglašena između tri poreske uprave a opseg poreza na promet (tj stavke na koje se porez na promet odnosi u smislu najviše najniže stope i izuzeća) primjenjivat će se na istu vrstu roba i usluga u cijeloj Bosni i Hercegovini.

Ako se govori o konkretnom bavljenju mehanizmom vezanom za pripadnost prihoda po osnovu akciza (odnosi se na međuentitetsku trgovinu i obezbjeđuje plaćanje akcize samo **jedan put** i to nadležnoj jedinici za naplatu javnih prihoda u mjestu krajnje potrošnje) učinjen je značajan napredak. Predstavnici Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Distrikta Brčko vodili su pregovore i postigli sporazum oko uvjeta potrebnih za funkcioniranje mehanizma vezanog za pripadnost prihoda po osnovu akciza u praksi uključujući i konkretan izgled fakture, sadržaj pravilnika, mjere za zaštitu od zloupotreba i izbjegavanja obveza po ovome osnovu te sve potrebne pojedinosti koje se odnose na obveznika plaćanja akciza.

Radnje čije se izvršenje očekuje od 31-og ožujka 2002 godine uključuju potrebu da Republika Srpska donese Zakon o porezu na promet i akcize a Federacija Bosne i Hercegovine u službenom glasilu objavi usklađene akcizne stope koje se primjenjuju na razne vrste naftnih derivata i lož ulje a skupština Distrikta Brčko treba donijeti svoj Zakon o porezu na promet.

Zakon o poreskoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine

U formi nacрта Zakon o poreskoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine prošao je i Dom naroda i Zastupnički dom Federacije Bosne i Hercegovine. Dat je čitav niz komentara, naročito u tijeku procedure na Zasupničkom domu tako da je od Vlade Federacije/Ministarstva za financije zatraženo da se očituje na date komentare. Trebalo bi da reakcije na ove komentare omoguće da sadašnji oblik nacрта Zakona o poreskoj upravi preraste u oblik prijedloga zakona i u Domu naroda i u Zasupničkom domu Federacije Bosne i Hercegovine.

Da bi ojačalo i osiguralo integritet Zakona o poreskoj upravi Ministarstvo za trezor Sjedinjenih američkih država blisko surađuje sa višim zvaničnicima Poreske uprave Federacije Bosne i Hercegovine i Ministarstva financija nastojeći da se prigovori na zakon uz prednošenje razloga za to opovrgnu. Trebalo bi skrenuti pažnju na činjenicu da se ove vrlo potrebite ovlasti koje se utvrđuju Zakonom o poreskoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine već koriste u Republici Srpskoj na osnovu Zakona o poreskoj upravi Republike Srpske koji je u velikoj mjeri sličan zakonu o kome je riječ.

U Distriktu Brčko je u siječnju 2002 godine donešen modernizirani Zakon o poreskoj upravi.

Zakon o porezu na dohodak

U Distriktu Brčko GTZ je počeo vršiti mikrosimulaciju vezano za utvrđivanje odgovarajuće stope poreza na lični dohodak (uzimajući u obzir činjenicu da bi važeći porez na plaću trebalo ukinuti) Rezultati i dalji rad očekuju se u drugom

kvartalu 2002 godine.

9. Proračuni

Državna razina

Državne institucije još uvijek nemaju usuglašeni proračun. Kamen spoticanja je i dalje financiranje tužbe protiv Srbije i Crne gore iz proračunskih sredstava (oko 400,000 KM) pri čemu se Republika Srpska pozvala na klauzulu koja se odnosi na vitalne interese.

Entiteti i Distrikt Brčko

Misija MMF-a od ožujka 2002 godine izvršila je pregled entitetskih proračuna i bila u prilici da potpiše pismo namjera za novi stand-by aranžman krajem ožujka. Kada izvršni odbor direktora MMF-a ovo bude odobrio financiranje iz sredstava MMF-a (kao i iz sredstava drugih finansijskih institucija) trebalo bi otpočeti i pokrivati period od 15 mjeseci, nakon čega bi uslijedio program vezan za smanjenje razine siromaštva i strukturalne reforme.

Što se tiče Entiteta, proračun koji je usvojila Federacija Bosne i Hercegovine MMF ga je detaljno proučio. S jedne strane se proračunom teoretski predviđaju ukupni rashodi od 1559 miliona KM, 230 miliona KM namijenjeno je za " odgođene rashode "o čemu će se zauzeti stajalište u drugoj polovini 2002 godine i utvrditi održivost efektuiranja ovako odloženih rashoda.

Prihodi u Federaciji veoma su razočaravajući u prva tri mjeseca 2002 godine na federalnoj razini, dok situacija vezana za kantone pokazuje kombinovanu sliku. Čini se da naplata poreza u Republici Srpskoj uopćeno gledajući ide svojim tokom.

U Distriktu Brčko, ubiranje prihoda do sada je veće od predviđanja za 2002 godinu.

10. TRANSPORT

Zračni promet

Izmjene i dopune zakona o avijaciji po hitnom postupku za pokretanje programa operativne pomoći (OPAS) sukladno postojećem sporazumu i podršci EK i ICAO bile su na raspravi u parlamentarnoj skupštini i nisu usvojene. Ove izmjene i dopune bi bilo potrebno izvršiti da bi se izvršila revizija administracije Odjela za civilnu avijaciju tako što bi postojao samo jedan direktor umjesto trenutno postojeća tri direktora. Sada će u nastavku biti potrebna redovna parlamentarna procedura.

Nedavno je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine usvojila plan prihoda i rashoda Direkcije za civilnu avijaciju Bosne i Hercegovine za ovu godinu, koji uključuje oko 9.5 miliona KM za kupovinu terminalnog radara za Aerodrom Sarajevo.

Vlada tuzlanskog kantona odobrila je kredit od 3.5 miliona tuzlanskom aerodromu za izgradnju aerodromske piste, što je jedan od četiri uvjeta koje je postavio SFOR za ponovno otvaranje aerodroma. SFOR je aerodrom zatvorio iz bezbjednosnih razloga, nakon napada na SAD 11 septembra. Kredit će biti realiziran iz sredstava od privatizacije poduzeća u ovom kantonu.

Željeznički promet

Ministar saobraćaja i veza Republike Srpske, Branko Dokić i portugalski ambasador u Bosni i Hercegovini, Luis Barriera de Sousa, potpisali su sporazum o finansijskoj pomoći željezničkom sektoru Republike Srpske u iznosu od oko 8 miliona KM. Ova sredstva će biti upotrijebljena za nabavku 31 specijalna vagona za Željeznice Republike Srpske.

Predstavnici lokalnih organa vlasti i Hrvatske željeznice postigle su sporazum o rekonstrukciji 22 kilometra pruge Ploče-Metković uključujući i rekonstrukciju pruge i prijelaza

Rogotin, Banja i Komin.

Cestovni promet

Inicijativni odbor za osnivanje Udruge za teretni cestovni transport u sklopu Vanjskotrgovinske komore Bosne i Hercegovine održao je svoj prvi sastanak. Prijevoznici u teretnom prometu iz cijele Bosne i Hercegovine izrazili su svoju punu podršku osnivanju ove udruge, i tako ispunili jedan od glavnih uvjeta za provedbu sustava TIR karneta, potrebnog u prijevozu tereta u međunarodnom prometu bez odlaganja za slučajeve u kojima se carinjenje vrši na nekom drugom mjestu.

Vodni saobraćaj

U okviru Pakta stabilnosti održan je prvi sastanak vezan za inicijativu Posavlje 12 ožujka u Brčkom. Dvije radne skupine su formalno osnovane: 1) Radna skupina za rad na međunarodnom okvirnom sporazumu i 2) RS za rad na obnovi i razvoju. Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Slovenija i SR Jugoslavija postigle su sporazum u studenom 2001 godine da će zajednički raditi na ponovnom uspostavljanju plovidbe i održavanju međunarodnih plovničkih puteva te upravljanju na rijeci Savi i njezinim pritokama.

11. Sektor poljoprivrede

Nako sličnog uspješnog događaja u Banjaluci prošle godine, u veljači je OHR Mostar pozvao lokalne nevladine organizacije i njihove pandane u međunarodnoj zajednici na sastanak o aktivnostima u poljoprivredi. Agropod, ARC, CARE International, CEFA, COSPE, Dubrava Prenj, IRC, JP Konjic Milk, Malteser, Sunce Coop, Trešnja product, UMCOR in UNHCR su uzeli učešće. Cilj je bio i da se objasni uloga OHR-a u sektoru poljoprivrede i da se izvrši razmjena informacija vezano za projekte iz poljoprivrede u Mostaru i okolnim regijama.

Između ostalog, španjolske nevladine organizacije uključene su

u projekte u delti Neretve i obnovu poljoprivredne proizvodnje u Popovom polju. Norveška je aktivna u uzgoju pastrmke preko Norfisha a italijanska nevladina organizacija CEFA uključena je u proizvodnju zdrave hrane.

Što se tiče proizvodnih mogućnosti, čitav niz proizvoda mogao bi nastati u Mostaru, od grožđa za pravljenje vina do kivija i ostalog voća, do različitih vrsta povrća; povrće se uzgaja u poljima, pod plastenicima. Osim tradicionalnog načina proizvodnje, projekti vezani za proizvodnju zdrave hrane također su u tijeku. Proizvodnja ribe i mesa također se može naći u mostarskoj regiji. Razvoj ovih pod-sektora mogao bi imati jak pozitivni uticaj na ogroman trgovinski deficit sa poljoprivrednom proizvodnjom.

Neprestano se fokusirajući na trgovinski deficit, OHR pokušava da obezbijedi odgovarajuću podršku individualnim poljoprivrednim proizvođačima kako bi proizveli poljoprivredne proizvode za kojima postoji potražnja na tržištu. Umjesto prostog odbacivanja viškova nastalih na malim imanjima, ako se želi raditi na komercijalnoj osnovi treba najprije tražiti tržište. Da bi se shvatilo tržište, vlasnici malih imanja moraju imati pristup podacima o tržištu kada donose odluke o tome šta će proizvoditi. OHR pomaže u radu na projektima kojima se poboljšava kvalitet rada zadruga i stručne pomoći preko službi; Uloga OHR-a se uglavnom sastoji da vrši koordinaciju različitih ključnih aktera i projekata da bi podstakao uzgajivače da primijene što efikasniji pristup svome radu, da obezbijedi odgovarajuće informacije naročito u obliku izvještaja koji se financiraju iz međunarodnih izvora, i da pomogne u izradi i reviziji zakonodavstva.

Primjera radi, profesionalni Ured za veterinarstvo je preduvjet za omogućavanje izvoza mesa i ribe iz mostarske regije u Evropsku uniju. OHR radi i na obezbjeđivanju potrebne međunarodne akreditacije za veterinarsku inspekciju. Isto važi i za Ured za fitosanitarne poslove koji će također biti odgovoran za uvoz sjemena i sadnica, što predstavlja važno

pitanje kada se radi o proizvođačima zdrave hrane, pošto je baš njima potrebno da imaju vrlo konkretna organska sjemeni.

12. Najnovija događanja u okviru Pakta Stabilnosti

Regionalna saradnja u trgovini i ulaganjima: Radni stol broj II Pakta stabilnosti i Investment Compact

20 travnja 2002 godine Specialni koordinator pri Paktu stabilnosti pozdravio je Sporazum o slobodnoj trgovini skopljen između Bivše jugoslavenske republike Makedonije i Bosne i Hercegovine. Cjelokupan tekst izjave za javnost može se naći na web stranici Pakta stabilnosti : <http://www.stabilitypact.org>. Tu su još i najnovije informacije vezane za provedbu. Kompletan opis i adrese ključnih dokumenata o liberalizaciji trgovine također su na istoj adresi.

Sve u svemu, postignut je značajan uspjeh u liberalizaciji trgovine u protekloj godini. Ako dalji napredak bude tekao bez zapreka, trebalo bi da sve zemlje među sobom sklope sporazume o slobodnoj trgovini do kraja ove godine, ispunivši tako svoju obavezu liberalizacije 90% od ukupne vrijednosti trgovine do 2006 godine. Ovo uključuje sve industrijske i poljoprivredne sektore- isključene su samo usluge. Zona slobodne trgovine bi tako bila stvorena i sastojala se od svih zemalja jugoistočne Evrope, kao dio i paket u okviru integracija sa WTO a na kraju i EU. Liberalizacija trgovine izložit će sve vlade zemalja jugoistočne Evrope pritisku u smjeru racionalizacije poreskih struktura i smanjenja trenutne fiskalne ovisnosti o porezima po osnovu trgovine.

Cilj Investment Compact-a je sada da sličan uspjeh postigne i o stvaranju usklađenog “ prostora za ulaganje “ u svim zemljama jugoistočne Evrope istovremeno se približavajući regulatornim standardima OECD-a. Zvaničnici iskazuju oprezan optimizam kada su u pitanju sadašnja nastojanja da se krene u tom pravcu i da ishod bude plodotvoran do narednog sastanka II

radnog stola 22 i 23 lipnja 2002 godine u Sofiji.

Napredak Investment Compact-a i Radnog stola II

Nakon sastanka projektnog tima Investment Compact-a u Parizu 12. ravnja, Compact bi mogao biti na putu značajnog proboja, obezbjeđujući puni " ulagački " eho uspjeha domenu liberalizacije trgovine. Međunarodna zajednica sada usmjerava pažnju na podsticanje ukupne i pomne provedbe sporazuma o trgovini, no puna podrška Investment Compact-u će biti značajna u podsticanju, u našem smislu i na najvišoj razini, obveze stvaranja onoga što međunarodna zajednica, kada su zemlje jugoistočne Evrope u pitanju, naziva " Zajedničkim prostorom za ulaganje. "

Originalnost i značaj ovoga nastojanja ne bi trebalo podcijeniti. Dobrobit koja bi mogla proisteći iz jednoga okvira koji podstiče trgovinu intuitivno je privlačna, no međutim to nije uvijek jednostavno ostvariti. Protok investicija nastaje kao rezultat mnogo zahtjevnije dinamike od toga da robe ili usluge jednostavno putuju preko granica; mnogi aspekti javnih ili poslovnih organa vlasti, osim nacionalnih resursa, također igraju svoju ulogu u stvaranju stabilnog okruženja za ulaganje. Jake političke obveze u smislu većeg približavanja politika i bolji način upravljanja u ekonomskoj regiji koja pokriva zemlje jugoistočne Evrope, bile bi ogromna podrška dobrobiti i bezbjednosti šire poslovne zajednice.

OHR radi u BiH, u sklopu tima koji radi na ekonomskim pitanjima, da bi stvorio osnov za veću razinu uvažavanja mogućnosti za dobrobit od Investment Compact-a kako kod domaćih organa vlasti tako i u okviru međunarodne zajednice.

13. Ekonomski pokazatelji u BiH za period sijecanj 2001 – sijecanj 2002

Izvor: Zavodi za statistiku FBH i RS

Indikator	Federacija BiH	Republika Srpska	BIH (procjena OHR-a)
GDP nominalni u 2000	6,698 milijarde KM	2,463 milijarde KM	9,161 milijarde KM
GDP nominalni 1999			
Nominalni porast 1999-2000	6,141 milijarde KM	2,180 milijarde KM	8,321 milijarde KM
Stvarni porast 1999-2000 (minus inflacija)	+ 9,0% +7,8%	+ 13,0% -0,6%	+10,0% +5,5%
Indeks u industrijskoj proizvodnji 03/02 u poređenju sa 2001	+6,2% +5,6%	1,8% % -9,0%	+4,7 % +0,7%%
03/02 u poređenju sa 03/01			
Indeks maloprodajnih cijena 03/02 u poređenju sa 2001	+0,5 % -0,2%	+2,5% +3,4%	N/A N/A
03/02 u poređenju sa 03/01			
Prosječna neto plaća 03/02	470,44 KM +6,1%	334 KM +6,7%	421,1 KM +9,24%
U03/02 poređenju sa prosjeком u 2001			
Broj uposlenih 02/002 (RS 12/01)	404.318 lica	227.740 lica	632.058 425.053
Broj registriranih nezaposlenih 12/01 (RS 09/01)	271.822 lica	153.231 lica	

Broj umirovljenika 03/02 (RS 12/01) Prosječna mirovina u 03/02 (RS 12/01)	287.840 lica 190 KM	182.258 lica 120,49 KM	459.194 lica 162,6 KM
Uvoz jan-feb 02	0,691 milijarde KM	0,282 milijarde KM	0,973 milijarde KM
Izvoz jan-feb 02	0,182 milijarde KM	0,070 milijarde KM	0,252 milijarde KM
Trgovinski deficit u jan-feb 02	0,873 milijarde KM	0,352 milijarde KM	4,465 milijarde KM
Pokrivenost uvoza izvozom	26,3,%	24,8%	25,9%

Ovaj Ekonomski bilten objavljen je u skladu sa ovlaštenjima

Wolfganga Petritsch-a, Visokog predstavnika

Glavni urednik: Garold Larson, Ekonomsko odjeljenje, OHR;

(E-mail: garold.larson@ohr.int).

Pomonik urednika: Almira Kulaglič, Ekonomsko odjeljenje, OHR

[\[1\]](#) Statisticki bilten Zavoda za statistiku RS 4/2001

[\[2\]](#) Izvjestaj Vlade Republike Srpske- Analiza privrede Republike Srpske u 2001 godini

[\[3\]](#) Treba imati na umu da zvanicna situacija vezana za dobit/gubitak predstavlja opsnov za naplatu poreza. Stoga stvarna situacija moze biti i bolja nego sto zvanicni podaci pokazuju